

OP DE VALREEP

Thema's: Bevrijding van Nederland, Herdenken nu

Locatie: Loenen, Nederland

Door: Hilde Tuinstra en Tijmen Dokter

Dit verhaal gaat over verschillende mensen die herdacht worden op *Nationaal Ereveld Loenen*. De jonge spelers van dit project doken in hun verhalen en vertellen ze vanaf nu – op hun eigen manier – door.

PERSONAGES   ACTEUR 1
                          ACTEUR 2
                          ACTEUR 3
                          ACTEUR 4
                          ACTEUR 5
                          ACTEUR 6

Je kunt met deze tekst nog alle kanten op. Hoe denk je dat de tekst het beste overkomt op het publiek?

ACTEUR 1   Wat als je als Adrianus eerst de halve wereld over bent gereisd om in Engeland te komen
                          Via Frankrijk, Spanje, Portugal, Curaçao en New York
                          Al je angsten heb je overwonnen, je hebt in de gevangenis gezeten, bent ondervraagd
                          Je wordt militair en lijfwacht van prins Bernhard; je bevrijdt Nederland!
                          Maar schijn bedriegt...
                          Tijdens je verlof rijd je met je motorfiets door de linie en kom je nooit meer terug
                          Op de valreep vallen, is dat erger dan vallen in het heetst van de strijd?

ACTEUR 2   De bevrijding duurde niet één dag, maar acht maanden
                          Het was een tijd van chaos, frustratie, honger, bang zijn...
                          Van hopen

ACTEUR 3   Wat als je Catharina was en dacht dat nu het ergste voorbij moest zijn
                          Joodse mensen nam je onder je hoede in je boerderij

Verzetsstrijders vonden bij jou onderdak
De continue angst dat ze ontdekt zouden worden
Mensen in hongersnood die je te eten gaf
De bezetter aan je keukentafel die bediend wilde worden
Dat alles... Maar op het laatste moment...
Doodgeschoten worden om een jas die ze vergeten waren
Wat als je bevrijd bent, maar toch in tranen
Een jas voor een lijf, is dat gerechtvaardigd?

ACTEUR 2 Bevrijd zijn, dat ben je niet in één dag
Waarom vieren we het dan eigenlijk al na één dag?
Was er tijd om te rouwen, tijd om te bezinnen?
Is één dag genoeg om er echt voor elkaar te zijn?

ACTEUR 4 Jettje zat als Joodse vrouw in een verloren treinwagon
ergens in Oost-Duitsland
Westerbork, Bergen-Belsen, ze had het overleefd!
De Sovjet-Russen vonden de trein en Jettje was bevrijd
Maar de zorg die ze nodig had, kreeg ze niet...
Ze stierf alsnog in een schuur
Wat als anderen in feeststemming zijn, maar jij weinig te vieren hebt
Wat als je achterblijft...
En er niet op je wordt gewacht in je thuisland
Voel je je dan wel bevrijd?

ACTEUR 1 Wat als je moeder ieder jaar zwijgt rond deze tijd
Waar komt die huilbui ineens vandaan?
Wat als je familie bewust niks aan het Rode Kruis geeft,
of als je vroeger niet op schoolreis mocht naar Polen

ACTEUR 5 Je woont in Canada en bent twintig
Je gaat naar een land waar je niks mee hebt,
om te vechten voor mensen die je niet kent
Waar denk je aan als je besluit om te vertrekken?
Ook nu zijn er jonge mensen die ervoor kiezen om de strijd in te
gaan
Zij zetten zich in voor vrede
Voor veiligheid

ACTEUR 6 Zoals Ernst Mollinger, piloot van een gevechtshelikopter
In 2015 stortte hij in Mali neer
Nu ligt zijn grafsteen hier, dáár, in die hoek
Als een herinnering voor ons allemaal
Het is belangrijk dat er mensen strijden tegen onrecht
Maar is die strijd een mensenleven waard?

ACTEUR 2 Wat als je er moeite mee hebt als het deze tijd van het jaar is?

ACTEUR 5 Sta je jezelf toe om iets te vieren?

ACTEUR 1 Hoe doe je dat, 'vieren', als er altijd verdriet in het feest zit?

- ACTEUR 4** Hier liggen mensen begraven die de vrijheid verspreidden
- ACTEUR 3** Toen zij vielen, hingen andere mensen oranje vlaggen buiten
- ACTEUR 6** Je wordt niet bevrijd in één dag
- ACTEUR 2** Dat duurt maanden, jaren...
En misschien duurt het wel eeuwig

In mei 2021 ging bij Omroep Gelderland 'Op de valreep' in première (regie: Hilde Tuinstra en Tijmen Dokter – in samenwerking met: Nationaal Ereveld Loenen). Dit is één van de alternatieve vormen waarmee Theater Na de Dam in 2021, met weinig of geen publiek, toch doorgang kon vinden. De hele uitzending is te bekijken via

<https://www.youtube.com/watch?v=69wIA-A5qSE>, het fragment van 'Op de valreep' begint op 21 minuut 15.

* **Nationaal Ereveld Loenen:** Nationaal Ereveld Loenen is de laatste rustplaats van bijna vierduizend Nederlandse oorlogsslachtoffers: militairen en burgers. Zij verloren hun leven tijdens de Tweede Wereldoorlog of tijdens gewelddadige conflicten daarna – zoals in voormalig Nederlands-Indië of tijdens internationale (vredes)missies. De graven op het ereveld liggen bijna onopvallend verspreid over een bosgebied. Hier zijn geen rechte rijen met kruisen, maar graven, ingericht met liggende stenen. Hier liggen de graven van mannen, vrouwen en kinderen: verzetsstrijders, dwangarbeiders, Engelandvaarders, vervolgingslachtoffers, maar ook slachtoffers van de Japanse interneringskampen in Indonesië en militairen die sneuvelden tijdens (vredes)missies in Korea, Libanon, voormalig Joegoslavië, Afghanistan en Mali. Van hen is tachtig procent burger. In de kapel centraal op het ereveld worden honderddertigduizend mensen herdacht die geen aanwijsbaar graf hebben. Bron en meer informatie over Nationaal Ereveld Loenen (onderdeel van de Oorlogsgravenstichting): <https://www.oorlogsgravenstichting.nl/nationaal-ereveld-loenen>